

Moderne tijd

---

16 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- Willem II steunt de Belgische koning / stopt de steun aan de orangisten in België (wat een verandering is met de strijd die Willem I voerde tegen de onafhankelijkheid van België na 1830) 1
- In 1848 vinden (liberale) revoluties plaats, Willem II steunt de Belgische koning om de positie van de liberalen te verzwakken / zijn eigen positie te beschermen 2

Opmerking

Alleen als er verwezen wordt naar de revolutionaire sfeer in 1848 worden scorepunten toegekend.

17 maximumscore 3

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De democratisering in Nederland werd bevorderd omdat door de verlaging van de census meer mannen / burgers kiesrecht kregen 1
- Vrouwen hadden voor 1887 geen kiesrecht en dat bleef zo 1
- De toevoeging wijst erop dat wat in 1848 nog vanzelf sprak, (namelijk dat vrouwen geen kiesrecht konden hebben) veertig jaar later moest worden vastgelegd omdat de emancipatiebeweging voor vrouwen op gang was gekomen / er discussie was ontstaan over de positie van vrouwen 1

18 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:

- Bismarck geeft hier aan dat hij net als de nationaal-liberalen (vanaf 1848) streeft naar vestiging van een nationale staat 1
- Bismarck kondigt hier aan dat hij met ijzer en bloed de grenzen van Pruisen wil verruimen, wat gebeurd is in bijvoorbeeld de Frans-Duitse oorlog (van 1870–1871) 1

19 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de grote tegenstellingen tussen Duitsland en Frankrijk / het Franse revanchisme (na de Frans-Duitse oorlog) hebben bijgedragen aan het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog.

Vraag	Antwoord	Scores
20	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met deze fotocollage waarschuwt Heartfield voor de toenemende aanhang van de oude elite / de opkomst van extreemrechtse groeperingen die de oorlog verheerlijken, omdat zij (als zij aan de macht komen) Duitsland opnieuw in een oorlog zullen storten / veel jonge Duitsers de dood in zullen jagen in een nieuwe oorlog • wat hij duidelijk maakt door kindsoldaten langs de skeletten van hun dode vaders (die in de Eerste Wereldoorlog gesneuveld waren) te laten marcheren (onder leiding van een generaal uit de Eerste Wereldoorlog) / door de verwijzing naar 1914 (het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog) in de titel <i>Na 10 jaar: vaders en zonen</i> 	<p>2</p> <p>1</p>
21	<p>maximumscore 3</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is:</p> <p>bij 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 1933 won de NSDAP de verkiezingen in Duitsland / kwam de NSDAP aan de macht en werden communisten / critici van het regime als Heartfield vervolgd en vluchtte Heartfield naar Praag <p>bij 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 1938 nam Hitler een deel van Tsjechoslowakije in (zoals met de Conferentie van München was toegestaan) waardoor Heartfield (als communist / criticus van het regime) zich niet meer veilig voelde in Praag (en daarom naar Londen vluchtte) <p>bij 3:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 1950 bood de communistische DDR voor (de communist) Heartfield een veilige thuishaven <p>of</p> <ul style="list-style-type: none"> • Na de Tweede Wereldoorlog nam in West-Europa / Groot-Brittannië het anticommunistische sentiment toe / ontstond de Koude Oorlog, waardoor voor de communist Heartfield de communistische DDR veiliger leek (en verhuisde hij naar de DDR) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
22	<p>maximumscore 3</p> <p>Een juist antwoord bevat de volgende elementen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit de bron blijkt dat Duitsland te maken had met groeiende voedseltekorten (en daardoor met mogelijke onrust onder de bevolking) • zodat de voedselvoorraden van de Sovjet-Unie moeten worden veroverd om de tekorten aan te vullen • Een ander motief is het anticommunisme / het racisme van de nazi's (waarvoor de communistische Sovjet-Unie / het Slavische Oost-Europa mocht worden onderworpen) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is, dat de moderne oorlogsvoering een totale inzet / inzet van de hele bevolking nodig maakte, ook van het thuisfront. Daardoor was het van groot belang dat de bevolking door wilde blijven vechten (wat nagegaan werd door opinieonderzoek).

24 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:
De naamsverandering van 1947 is te verklaren vanuit de Koude Oorlog, waardoor het eren van een communist niet meer paste bij het (anticommunistische) beleid van de Westelijke mogendheden in Duitsland.

25 maximumscore 4

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- Met de weergave van (twee van de volgende): 2
  - de kinderen / Europese landen die zich vermaken op een (Amerikaanse) kermis
  - de kinderen / Europese landen die zich te goed doen aan de Marshallhulp
  - Joegoslavië / Tito / het jongetje dat onder dwang wordt meegetrokken / niet op de kermis mag zijn (van zijn ouders)
- geeft Jordaan de mening weer dat de Sovjet-Unie Joegoslavië dwingt af te zien van deelname aan het Marshallplan / lidmaatschap van de NAVO / dat er sprake is van een ongelijke (machts)verhouding tussen de Sovjet-Unie en Joegoslavië 1
- De Sovjet-Unie wil hiermee voorkomen dat de Verenigde Staten controle krijgen over (Oost-)Europa / Joegoslavië / gebieden die voor de Sovjet-Unie tot hun invloedssfeer behoorden 1

Opmerking

Alleen als de mening van de tekenaar juist wordt weergegeven, worden scorepunten toegekend aan juiste verwijzingen naar de prent.

26 maximumscore 2

Kern van een juist antwoord is:
Het verband dat Jordaan suggereert (omdat hij ze op dezelfde kermis afbeeldt) is, dat de Marshallhulp en de NAVO twee kanten zijn van de Amerikaanse containmentpolitiek / passen bij de bestrijding van het communisme in Europa.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 3

Kern van een juist antwoord is:

- SALT-I ging over de vermindering van (kern)wapens en troepen van zowel de Verenigde Staten als van de Sovjet-Unie 1
- De Nederlandse regering / De Jong vreest dat de Amerikanen vanwege SALT-I (en de daardoor verminderde spanning) hun troepen / hun nucleaire bescherming in Europa zullen verminderen (wat de veiligheid van Nederland in gevaar zou kunnen brengen) 1
- Deze reactie past bij de Koude Oorlog omdat daarin het blokdenken / het machts-evenwicht tussen Oost en West / de dreiging van een atoomoorlog ervoor zorgde dat elke verandering van dit evenwicht gevaarlijk wordt gevonden 1

28 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- De foto past bij de paragraaf over de jaren 1950, omdat geprobeerd wordt klanten te trekken met een televisietoestel, dat in de jaren 1950 nog zo bijzonder is dat mensen ervoor naar de snackbar komen 1
- De foto past niet bij de paragraaf over de jaren 1970, omdat het bezit van een televisietoestel door de toenemende welvaart normaler is geworden (zodat je er niet meer voor naar een snackbar hoeft te gaan) 1

29 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Omdat de inkomsten / lonen sterker stijgen dan de kosten van levensonderhoud houden mensen meer over, wat past bij 'de toenemende westerse welvaart vanaf de jaren zestig van de twintigste eeuw'.